

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobkyně: **M. I.**, zastoupena JUDr. Alenou Strnadovou, advokátkou se sídlem Liberec, Tovaryšský vrch 1358/3, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci ze dne 4. 5. 2005, č. j. 59 Az 8/2004 - 30,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **se z a m í t á .**

II. Žalovanému **se n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobkyně jako stěžovatelka domáhá zrušení shora uvedeného rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 2. 12. 2003, č. j. OAM-4159/VL-14-P21-2001. Tímto rozhodnutím jí nebyl udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu) a bylo vysloveno, že se na ni nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Rozsudek krajského soudu vycházel ze skutečnosti, že žalobkyně nenaplnila žádnou ze zákonných podmínek pro udělení azylu.

Stěžovatelka proti tomu v kasační stížnosti uplatňuje důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „s. ř. s.“). Domnívá se totiž, že žalovaný postupoval v rozporu se zákonem, když nevycházel ze situace v Moldavsku

v roce 1998 (kdy stěžovatelka zemi opustila). Tím došlo k vadě řízení a nebyl zjištěn úplný skutkový stav věci. Žalovaný při svém rozhodování vycházel ze zprávy, která zahrnuje období pozdější s příznivějším vývojem a neodráží skutečnosti odpovídající počátku roku 1998. Vzhledem k uvedenému navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení; současně žádá o přiznání odkladného účinku této kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření k podané kasační stížnosti uvedl, že považuje napadený rozsudek krajského soudu i svoje rozhodnutí za vydaná v souladu se zákonem a navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl. K uplatněnému důvodu kasační stížnosti uvádí, že při rozhodování o žádosti o udělení azylu použil následující informace: zprávu Ministerstva zahraničních věcí USA o situaci v oblasti dodržování lidských práv v Moldavsku v roce 1998 - 2001, databanku ČTK - Moldavsko, aktuální verze, Jednotnou teritoriální informaci za rok 1997, č. j. 3722/97 ze dne 1. 12. 1997, informace OAMP MV ČR z roku 1999 a informace MZV ČR z let 1997 - 2001. Tyto zprávy jsou podle žalovaného relevantní pro posouzení situace stěžovatelky, neboť rozhodná doba je ta, kdy stěžovatelka projevila úmysl požádat o azyl. Stěžovatelka se s uvedenými zprávami mohla seznámit a případně navrhnout jejich doplnění, což však neučinila.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozhodnutí krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) - ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelky žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Stěžovatelka uplatňuje důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. (*vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit*). Namítá, že krajský soud pochybil, když nezrušil rozhodnutí žalovaného k námitce, že žalovaný při posuzování žádosti o azyl nevycházel z informací vztahujících se k roku 1998, tedy době, kdy stěžovatelka odešla z Moldavska.

K tomu ze správního a soudního spisu vyplynulo, že stěžovatelka podala dne 5. 5. 2001 návrh na zahájení řízení o udělení azylu, ve kterém uvedla, že v Moldavsku

nemohla najít práci, protože je Ruska. Stejný problém tam má její syn. Dále poukázala na to, že v Moldavsku nemá kde bydlet, neboť „po smrti svojí matky by se tam zbláznila“. Přijela proto do České republiky za prací. Z protokolu o pohovoru k důvodům svého návrhu ze dne 8. 1. 2003 vyplynulo, že stěžovatelka opustila Moldavsko v roce 1998, protože jí shořel byt, při požáru zahynula i její matka. Stěžovatelka se domnívá, že požár byl založen úmyslně, neboť již dříve měla potíže kvůli své sexuální orientaci a ruské národnosti. Podle šetření policie však požár způsobila závada v elektroinstalaci. Žalovaný jí azyl neudělil pro nesplnění podmínek uvedených v § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu a vyslovil, že se na ni nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 citovaného zákona. Proti tomu podala stěžovatelka žalobu, kde namítala, že žalovaný nesprávně posoudil otázku jejího odůvodněného strachu ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu a že jí měl azyl podle tohoto ustanovení udělit, stejně jako překážku vycestování. Při ústním jednání, konaném dne 4. 5. 2005, stěžovatelka rovněž namítla, že zprávy, z nichž žalovaný vycházel, se nevztahují k roku 1998, kdy stěžovatelka zemi původu opustila, ale k době pozdější. Krajský soud její žalobu zamítl, neboť shledal, že důvody stěžovatelkou uvedené nejsou v souladu s objektivními zprávami ze země původu, neboť podle nich nedochází k pronásledování osob odlišné sexuální orientace. K námitce uplatněné až při jednání krajský soud nepřihlížel s odkazem na uplynutí lhůty pro vymezení žalobních bodů podle § 71 s. ř. s.

Podmínkou pro to, aby mohl být důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. naplněn, je mimo jiné ta skutečnost, že vadu správního řízení stěžovatel namítal v řízení před krajským soudem a tento soud přesto, že námitka byla důvodná rozhodnutí žalovaného nezrušil [viz formulace § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., *a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; ...*]. Podle přísné koncentrační zásady, kterou je správní soudnictví ovládáno, je třeba žalobní důvody uplatnit ve lhůtě pro podání žaloby a jen v této lhůtě je lze rozšiřovat (§ 71 odst. 2 s. ř. s.). Lhůta pro podání žaloby je v azylových věcech stanovena zákonem o azylu a činí 15 dnů ode dne doručení napadeného rozhodnutí (§ 72 odst. 2 s. ř. s., § 32 odst. 1 zákona o azylu). Krajský soud se pak v rámci řízení o žalobě zabývá jen těmi důvody, které byly uplatněny v zákonné lhůtě, k ostatním přihlížet nemůže. V daném případě však námitku, že žalovaný pochybil, když nehodnotil zprávy vztahující se k roku 1998, tedy roku odchodu stěžovatelky z Moldavska, stěžovatelka poprvé uplatnila až v ústním jednání před krajským soudem (dne 4. 5. 2005), přičemž rozhodnutí žalovaného jí bylo doručeno již 14. 1. 2004; lhůta k uplatnění žalobních důvodů tak uplynula již 29. 1. 2004 a stěžovatelčina námitka byla uplatněna daleko po lhůtě (pozn. soudu: pokud krajský soud v napadeném rozsudku uvádí, že lhůta uplynula až 15. 3. 2004, je toto datum nesprávné; krajský soud totiž vycházel z obecné dvouměsíční lhůty k podání žaloby, která je však v případě azylových věcí stanovena odlišně; uvedené pochybení je ale v dané věci nerozhodné). Vzhledem k tomu, že stěžovatelka uvedenou námitku v řízení před krajským soudem neuplatnila, nemůže obstát ani důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Pokud pak jde o věcné posouzení toho, zda žalovaný pochybil, když nehodnotil zprávy vztahující se k roku 1998, tedy roku odchodu stěžovatelky z Moldavska, tak tím se nemůže zdejší soud s ohledem na § 104 odst. 4 s. ř. s. zabývat, neboť tento důvod, stěžovatelka neuplatnila v řízení před krajským soudem, ačkoli tak učinit mohla. Vzhledem k charakteru řízení o kasační stížnosti, jako řízení, jehož předmětem je přezkum rozhodnutí krajského soudu a teprve jeho prostřednictvím rozhodnutí správního orgánu, je zásadně možné přezkoumávat jen ty důvody, které stěžovatel uplatnil v předchozím řízení před soudem v zákonné lhůtě a kterými se tedy soud mohl, resp. měl zabývat.

Nad rámec uvedeného je vhodné poukázat na to, že *udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona o azylu je vázáno na objektivní přítomnost pronásledování jako skutečnosti definované v § 2 odst. 6 tohoto zákona nebo na odůvodněný strach z této skutečnosti, a to v době podání žádosti o azyl, tedy zpravidla v době bezprostředně následující po odchodu ze země původu* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 3. 2004, sp. zn. 2 Azs 12/2004, publikováno pod č. 260/2004 Sb. NSS). V rozsudku ze dne 20. 10. 2005, č. j. 2 Azs 423/2004 - 81, pak zdejší soud konstatoval, že *o azyl je nutno žádat bezprostředně poté, co má k tomu žadatel příležitost, a to nejen z hlediska zeměpisného, ale i časového. V opačném případě, tedy při podání žádosti o azyl s výrazným časovým odstupem po vstupu na území státu, kde mu může být ochrana formou azylu udělena, lze předpokládat, že důvody podání žádosti se již nemusejí shodovat s důvody odchodu ze země původu, což může cizince z poskytnutí azylu vyloučit podobně, jako žádost v jiné, než první bezpečné zemi*. Z uvedeného je zřejmé, že k tomu, aby žádost o udělení azylu mohla být úspěšná, je třeba, aby cizinec o udělení azylu požádal neprodleně po svém příchodu do země. Jeho důvody jsou pak zkoumány *ve vztahu k okolnostem, za nichž žadatel o azyl zemi původu opustil* (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 4. 2004, č. j. 7 Azs 64/2003 - 39, či ze dne 25. 5. 2005, č. j. 3 Azs 272/2004 - 67, dostupné na webových stránkách Nejvyššího správního soudu). Lze si však představit situaci, kdy by důvody pro udělení azylu byly posuzovány až k datu podání žádosti [např. tzv. uprchlík *sur place* („uprchlík na místě“), tedy osoba, která v okamžiku odchodu ze země nebyla uprchlíkem, ale stala se jím později v důsledku okolností nastalých v době její nepřítomnosti]. Stejně tak je v azylovém řízení třeba brát v úvahu současný stav v zemi původu z hlediska, zda změny v poměrech nenasvědčují odstranění důvodů, které v době jejího opuštění nárok na azyl mohly zakládat. V daném případě však stěžovatelka jako důvody pro udělení azylu uvedla svoje potíže v zemi původu kvůli své sexuální orientaci a ruské národnosti, tedy potíže, které měla v době odchodu ze země a žalovaný je také ve vztahu k datu odchodu měl hodnotit. Vzhledem ke značné době, která uplynula mezi odchodem ze země původu a dnem, kdy stěžovatelka o azyl požádala (více než tři roky), zhodnotil však žalovaný tento její krok jako účelový směřující k legalizaci jejího pobytu a azyl jí neudělil. Postupoval tak zcela v intencích shora uvedeného rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 2 Azs 423/2004 - 81.

Žádný z namítaných důvodů kasační stížnosti tak nebyl shledán a Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatelka, která neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení a úspěšnému žalovanému náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. května 2006

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu